

N:o 189.

Af Herr Ola Nilsson från Christianstads län: Angående underdånig framställning till Kongl. Maj:t om sådan förändring i det för sjömanshusen gällande reglemente, att skyldigheten för sjömän att till sjömanshusen erlägga hyresafgift måtte upphöra.

År 1748 den 30 Mars utfärdades ett Kongl. reglemente för det första sjömanshus för hela riket, då inrättadt i Stockholm, och år 1752 den 4 Augusti utkom en förklaring öfver 6:te artikeln i nämnda reglemente, som berättigade staden Göteborg, jemte alla andra stapelstäder i riket, hvilka åstundade att sjelfva inrätta sig egna sjömanshusdirektioner, bestående af tre handlande och två skeppare, hvilka skulle förvalta inflytande medel och använda desamma till egne fattige och orkeslöse sjömäns samt deras i uselt tillstånd stadda enkors och omyndige barns underhåll och skötsel. Till sålunda inrättade sjömanshus skulle för sagda ändamål följande afgifter erläggas: Skeppare på å utrikes ort seglande svenskt fartyg skall vid hemkomsten erlägga 4 öre, styrman 3 öre och alla de öfriga af besättningen 2 öre af hvarje Riksdaler af förtjenta månadshyran; dessutom skall af alla på utrikes ort seglande fartyg, för hvarje gång det från sådan resa hemkommer, erläggas 6 öre för hvarje kommersläst fartyget innehåller; alla böter, hvilka vid förefallande sjötvister eller för brott emot sjölagen ådömas, skola vid hvarje års slut sjömanshusen tillställas; böter och sparpennningar, som samlas ombord å fartyg, förverkade hyror och månads-pennningar tillfalla äfven sjömanshusen; för sjömansrulla, som meddelas fartyg, skall erläggas såsom lösen, för till och med femtio lästers drägtigt fartyg en Riksdaler, från femtio till och med ett hundra lästers dito två Riksdaler och för öfver ett hundra lästers dito tre Riksdaler, allt Riksmünt, med flera afgifter. Till följd häraf har i senare åren det ena stadssamlälet efter det andra insett fördelarne att inrätta sig sjömanshus, så att snart eger hvarje sjö- och stapelstad ett sådant, hvarigenom hela den sjöfarande befolkningen fått sig pålagdt erläggande af den såkallade plåtafgiften, hvilken förut är antydd, jemte

de

de öfriga pålagorna, som till sjömanshusen skola inbetalas, och hvilka årligen utgöra ganska höga belopp, till förökande af deras kassor, som för städerna äro verkliga fattigkassor. Ändamålet har visserligen varit godt och vackert, då meningen varit att medelst dessa kassor understödja ålderstigne och i behof varande sjömän, som under kampen i det hårdaste af alla yrken ej förmått samla sig något för ålderdomen eller för mindre lyckliga dagar, då han möjligen förlorar allt till sin och de sinas bergning; men få äro väl de som komma i åtnjutande af en sådan hjälp, och jemförelsevis mycket få af sjömän boende på landsbygden. I öfrigt är det alldeles olämpligt, om ej orättvist, att dylika afgifter, som omnämnda plåtafgift, skola uttagas nu, sedan hvarje individ, som till staten erlägger bevillning enligt andra artikeln i Bevillningsförordningen, är förbunden att i skatt till kommunen, hvarest han är mantalsskrifven, erlägga så stort belopp som svarar emot de kommunala utgifterna derstädes, jemfördt med andra i samma kommun med lika inkomster, till fattigvård och skolor m. m. Ofvanomförmälda afgifter till sjömanshusen kunde hafva något skäl för sig innan någon ordnad fattigvård i landet kom till stånd, och möjligen äfven nu, såvida de erlades endast af sjöfarande och fartyg tillhörande städerna, deri sjömanshus finnes, hvars sjöfolk kunna påräkna understöd derifrån. Af sjöfolk på landsbygden höres en allmän klagan öfver dessa afgifters erläggande till sjömanshusen, derifrån de i så ringa mån komma i åtnjutande af understöd när sådant behöfs och påkallas, ty hufvudsakligast tillgodoses städernas behöfvande sjöfolk, då likväl sjömän boende på landsbygden, såsom varande största antalet, erlägga största tillskottet till sjömanshusen. Sjöfarande hafva sig således pålagdt tre särskilda skattebördor, nemligen: till staten, kommunen och till sjömanshusen. Den simple arbetande sjömannen kan möjligen i lyckligaste fall förtjena sig under seglationstiden på året femhundra Riksdaler, hvilket, om han har familj, knappast räcker till försörjning åt sig och de sina, måste således, oaktadt plåtafgiften genom ett senare utfärdadt reglemente är nedsatt och benämnes hyresavgift, till sjömanshusen betala fem Riksdaler, till staten två Riksdaler och till kommunen ett obestämdt belopp, oftast fyra à fem gånger bevillningen till staten, beroende på den kommunens fattigvårdstunga, der han har sitt hemvist och är mantalsskrifven. Det måste väl då medges att sjömännen icke utan skäl klaga öfver det orättvisa deruti att de till sjömanshusen skola erlägga skatt under namn af hyresavgift eller under hvad benämning som helst, då sjömanshusen af sjöfarande under andra förut omnämnda titlar uppbära betydliga belopp till dess kassa och till direktionens förfogande. På landsbygden boende sjöfolk kunna svårligen komma i åtnjutande af understöd från sjömanshusen, då reglementet för desamma föreskrifver, att sjömanshusen äro eller skola inrättas för egne, nemligen städernas fattige

och orkeslöse sjömäns samt deras i uselt tillstånd stadda enkors och omyndiga barns underhåll och skötsel. Utaf andra till sjömanshusen inflytande medel, utom hyresafgiften som tynger hårdast, derföre att den är personlig, kan hjälp till behöfvande, på väg till sina hem stadde, förliste och andra sjömän utdelas, och jag är öfvertygad derom att detta också varit ändamålet med inrättandet af sjömanshusen, och ej att de skola vara fattigvårdsinrättningar för städerna. Under riksdagen 1869 väckte jag motion i samma syftning, utan att hvarken Utskottet, som fått densamma till behandling, eller Kamrarne deråt lemnat den uppmärksamhet den förtjente. Den behandlades af tillfälliga Utskottet N:o 5, hvilket i sitt Utlåtande N:o 5 förklarade, det ej skäl förefanns till borttagande af plåtaafgiften eller, som den numera benämnes, hyresafgiften, då fattige och orkeslöse sjömän derifrån åtnjuta understöd och då den numera genom senare utfärdadt reglemente blifvit nedsatt. Afgiften må vara huru liten som helst, så är den ändock för stor, då den borde vara alldeles ingen, sedan fattigvårdssamhällen finnas öfverallt, såväl på landsbygden som i städerna, och sjöman, som jag förut antydt, till samhället eller kommunen, der han har sitt hemvist, och dit han, efter slutad resa och då han ej längre med detta hårda yrke kan sig försörja, tager sin tillflykt för sina återstående dagar, måste erlægga en ej obetydlig afgift så länge han dertill har förmåga. Det synes mig vara tillräckligt nog för en fattig arbetare att till staten och kommunen erlægga skatt, utan att tvingas erlægga sådan på ett tredje ställe, nemligen till sjömanshusen.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, vågar jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen för sin del beslutar, att ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse derom, att Kongl. Maj:t tacktes uti för sjömanshusen gällande reglemente göra en sådan förändring, att skyldigheten för sjömän att till sjömanshusen erlægga hyresafgift borttages.

Om remiss till Tillfälligt Utskott anhålles.

Stockholm den 14 Februari 1871.

O. Nilsson,
från Christianstads län.